

Fogatlan oroszlánra vadásznak?

Öt párt, szervezet képviselője közvetlenül az SZDSZ országos küldöttgyűlése után – lapzártakor – mondta el friss benyomásait, gondolatait a **-168 ÓRA-**nak

Kulin Ferenc
(MDF)

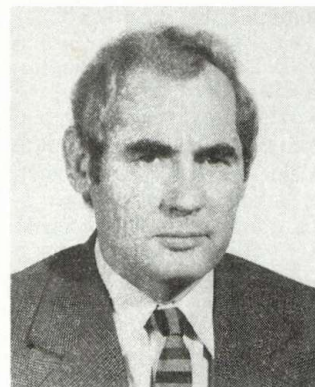

A kongresszus után lényegében ugyanazokat az érintkezési pontokat látom az SZDSZ és az MDF programja között, mint amelyeket már a kongresszus előtt is látni lehetett. Ilyen a területi, a szakmai és az oktatási önkormányzatok megszervezésére vonatkozó javaslatuk, ilyen az a törekvésük, hogy a piacgazdaság antiszociális hatásait jóléti intézményekkel ellensúlyozzák, s ilyenek külpolitikai alapelveik is, azaz a Varsói Szerződéssel kapcsolatos mérsékelt álláspontjuk, s az a szándékuk, hogy közeledjünk az európai közösséghez.

Pozitív fejleménynek tartom, hogy egyértelművé vált: nem akarják lecserélni a kormányt a választások előtt. Sőt, szívesen támogatnák is az MSZP-től függetlenedő, kizárólag az átmeneti időszak feladataira koncentrálnó jelenlegi kabinetet.

Mindezek ellenére, sajnos, nem mondhatom, hogy megszűntek volna a feszültségek az MDF és az SZDSZ között. Sajnálatosnak tartom, hogy a szabad demokraták a múlt heti parlamenti ülésszak után is rabjai maradtak aláírás-gyűjtési akciójuknak, s ezzel akarva-akaratlanul lassítják a válságból való kibontakozás folyamatát.

A másik feszültségforrást Konrád György javaslatában látom. Elhamarkodottnak ítélem az általa javasolt SZDSZ-Fidesz-SZDP-Kisgazda koalíciót. Ez a javaslat a hatalmi versengés szellemét teheti uralkodóvá az ellenzéken belül egy olyan időszakban, amikor még lett volna politikai esélye annak, hogy a különböző ellenzéki programok egymáshoz csiszolódnak. De nem kisebb veszélye ennek a sietségnek az sem, hogy megbéníthatja az MSZP-n belüli kedvező mozgásokat, s támadásra bátorítja az MSZMP-reakciót a radikális reformszocialistákkal szemben.

Benyó Pál
(SZDP)

Az a demokratikus ellenzéki mozgalom, amely az 1977-79-es aláírásokkal kezdődött, majd a „repülőegyetemen”, a Rajk-féle szalmazdat-butikon át a Beszélő megindításával vált az ellenzéki gondolkodású magyar értelmiség magjává, az tartotta most küldöttgyűlést. Itt már egy politikailag érett, az ország viszonyait jól ismerő párt képe bontakozott ki – legalábbis a külső szemlélő számára. A küldöttgyűlés legfőbb tanulsága: az SZDSZ tudja, mit akar, s ennek végiggondolja a politikai és gazdasági feltételeit. Tisztában vannak a nagyon is csökkenő hatalmú és befolyású állampárt lehetőségeivel és azokkal a pontokkal, ahol az a legjobban támadható. Ezt a leckét az elmúlt tíz évben jól megtanulták. A mindenható állampárttal szemben az ellenzéki játékban megszokott reflexek jól megfigyelhetően működnek ma is: jóllehet ma már „fogatlan oroszlánra” vadásznak.

Európai írótól európai javaslat, így jellemezhető Konrád György jövőre vonatkozó koalíciós terve. Nem tudjuk, megvalósul-e, de ez volna a híd Európa felé. Sajnos, ez inkább a másik két partneren: a történelmi pártokon múlik. Lesz-e elegendő idejük és akaratuk felnőni ahhoz a szerephez, amit a történelem számukra „tálcán kínált”. Mindazonáltal az SZDSZ még ma is olyan politikai eszmék egy pártján belüli szövetsége, amilyenre számottevő és tartós példa nincs az európai politikai életben. E szövetség élettartama sem közömbös az Európa felé vezető úton.

Hegedűs István
(Fidesz)

Nagyon fontos, hogy a szabad demokraták nemcsak a kormányzó párt múltbéli hibáit bírálták, vagy mai politikai manővereit kritizálták, hanem elhatárolták magukat más politikai felfogásoktól is: az SZDSZ nem kíván szociálisan érzéketlen thatcherista gazdaságpolitikát, nem akar visszaterést a 45 előtti keresztény kurzushoz, nem támogatja a nagyvállalatok és a nagyüzemek erőszakolt felszámolását, nem óhajt határrevíziót, és nem sürgeti az önálló Erdély kikiáltását. De persze nem szereti Somogyi László világhiállítási kormánybiztost sem.

Mindezekben a kérdésekben vagy éppen

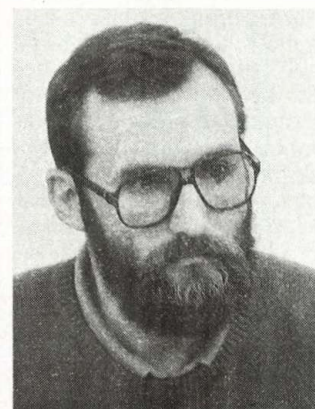
katonapolitikaiakban, környezetvédelmi-ekben árnyalt és nem hatásvadász, nem szavazófógo álláspontokat fejtettek ki – egyszerre intellektuálisan színvonalasat és magyart.

A rövid távú politikai lépésekre, az átmeneti szakasz lezárására, a belpolitikai zavarodottság leküzdésére a Kis János által – az ügyvivők nevében – tett hétpontos javaslat nagyon logikus szabályokat és ötleteket dolgozott ki. Ezek tárgyalási alapot jelenthetnek a Fidesz, az egész Ellenzéki Kerekasztal, az MSZP és a kormány számára.

A szabad demokraták tántoríthatatlannak maradtak a népszavazás ügyében, de felajánlották – feltételekkel – a kormány szükségintézkedéseinek támogatását, s felélesztették az összellenzéki együttműködés gondolatát. Vagyis: rugalmasan politizálnak; jócskán megnövekedett öntudattal, ami nem is alaptalan.

A Fidesz számára öröm, ha az SZDSZ az öt megillető helyre kerül a politikai életben azzal együtt, hogy mi önállóságunkat, függetlenségünket hangsúlyozzuk velük szemben is. Szövetségesek, de versenytársak is vagyunk. Ezért javasoltam már a küldöttgyűlést üdvözlő köszöntőmben én is, hogy a mindent eldöntő szabad választások előtt idejében határozzuk meg a közös fellépés módját – minél több más ellenzéki szervezettel együtt.

Fábry Béla
(MSZP)

Ami a lényegét illeti, az SZDSZ megerősítette küldetéstudatát, a „kemény és merdek rendszerváltás” programját. Ennek alapján az volt az érzésem, úgy állítják be önmagukat, mintha kizárólagos szabadalmuk lenne az ország problémáinak megoldására. Az aláírás-gyűjtési akció sikerén felbuzdulva már most úgy vélik, hogy a társadalom többsége bizonyíthatóan őket támogatja, és koalícióban megnyerik a parlamenti választásokat. Hatalmi ambíciókról tanúskodik, hogy az elfogadott alapszabály már SZDSZ-miniszterekről és -államtitkárokról szól. A közgyűlésen a türelmes egyeztetésre való hajlamot nem lehetett megfigyelni. A vitában

balról határozottan elhatárolták magukat. De igaza volt **Eörsi Istvánnak** a küldöttgyűlési záróbeszédében: a demokrácia védelme kétoldalú elhatárolódást igényelt volna, hisz a demokráciát jobbról is lehet fenyegetni.

Figyelemre méltóak a küldöttgyűlés politikai kezdeményezései. Akár tárgyalási alap is lehetne, ha nem kötnék ki azokat a kérdéseket, amelyekben nincs alku, és nem akarnák egyoldalúan megszabni a tárgyalási feltételeket.

Előítéletek, indulatok nélkül, a kölcsönös bizalom alapján kereshetnénk a közös megoldásokat. A kiszorítósnak a nemzet láthatja kárát.

A konstruktív együttműködéshez megítélem szerint arra is szükség van, hogy az SZDSZ befejezze a fantomok elleni harcát. Az MSZMP mint állampárt megszűnt, megszűnt a munkásország, már régen megszűnt a tömegkommunikáció kézi vezérlése, a tájékoztatási monopólium, a parlament döntése alapján megszűnnek a munkahelyi pártszervezetek. Az MSZP, nyitva Európa felé, európai megoldást keres a mai magyar társadalom problémáira. Ebben kételkedni csökönység. De hogy európai megoldás szülessék, ahhoz a megújult baloldal, a nemzeti centripártok és a liberális pártok együttműködésére van szükség.

Varga Csaba

(Magyar Néppárt)

A Szabad Demokraták Szövetsége eddigi szélsőséges érdekektől és megnyilvánulásoktól sem mentes polgári elitpártja ki akar törni korábbi szűk szerepéből, és úgy tűnik, hogy az új állampárt mezét szeretné magára húzni. Ez a kétnapos gyűlése 360 fokos fordulatot kívánt elhíttetni az érdeklődőkkel. Ehhez még a díszletek is megváltoztak, a liberális párt nemzeti színeket is felvesz, jeles képviselői pedig nyakkendőket kötnek. Tetszetős ez a fordulat, ráadásul ugyanazok a vezetők, mint akik eddig voltak. Az ember hallgatja az SZDSZ programját, s olykor nem tudja eldönteni, hogy az MSZP vagy az MDF kongresszusán van-e? Nincs már korlátlan piac, nincs korlátlan magántulajdon, nincs korlátlan liberalizmus. A hang most már mérsékelt, a radikalizmus hátrább vonult, hiszen az SZDSZ mostantól kormányzó párt akar lenni. Még azt is megkísérli, hogy néppárt jelleget vegyen föl. Úgy látszik, hogy nekik most a hatalom a tét. Korábban az MDF szabadelvű, aztán a szociáldemokraták liberális képviselőivel, most a kiscgazdák polgári irányzatával keresik az együttműködést. Hiszen egyedül nem lehetnek jelentékeny részei az új hatalomnak. Majd kiderül, hogy a kiscgazdák kérges kezű parasztjai mit szólnak ehhez az ajánlathoz. Nekem az is öröm lenne, ha azt az ígéretüket mindnyájan betartanák, hogy tisztességes eszközökkel kívánják részt venni a választási küzdelmekben.

- 168 ÓRA -

szerkesztősége
Magyar Rádió, Budapest VIII., Bródy Sándor u. 5-7.
Levél cím: Budapest 1800
Telefon: 138-8388

Kiadó: HÁTTÉR Lap- és Könyvkiadó Kft.
Igazgatóság és Műszaki Osztály, Bp. XII., Maros u. 28.
Kereskedelmi Osztály, Bp. I., Corvin tér 5.
OTP KVB 217-98089-580-005980

Budapest, 1989. október 26.

Kedves Kis János!

Nem valami sajtóper utáni bírói végzés következtében, hanem a szakmai tisztesség és etika okán tartom szükségesnek, hogy szerkesztőségünk nevében megkövessem Önt.

Alapvető fontosságúnak tartom, hogy múlt heti műsorunkban Ön nyíltan és egyenesen reagált az SZDSZ-t ért támadásokra. Arra, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége politikai káoszra játszik, hogy a volt MSZMP-hez hasonló konglomerátum jellegű szerveződés, hogy szélsőjobboldali, hogy a marxizmuson nevelkedett egykori kádergyerekek tömörülése, hogy türelmetlen, hogy diktatórikus és hogy hatalomvágyó. Ön a vádakat – mint közönséges demagógiát – határozottan visszautasította és érvelése, úgy hiszem, rendkívül meggyőző volt. Annál sajnálatosabb, hogy a műsor nyomtatott adaptációjában, a – 168 óra – című közéleti hetilapban az Ön szavai eredeti értelmükből kiforgatva jelentek meg, amire nincs sem mentség, sem magyarázat. Ön az elhangzott interjúban azt mondta, hogy „... a Szabad Demokraták Szövetségének vezetői között nincs olyan volt marxista, aki bolsevik vagy ortodox marxista lett volna. Valamennyien – nem sokan vannak egyébként a szabad demokraták szellemi vezetői között – ellenzéki, demokratikus szocializmusban hívő marxisták voltunk a nagyon távoli múltban.” Az újságban az Ön szavai így jelentek meg: „... Valamennyien a demokratikus szocializmusban hívő marxisták voltunk, vagyunk.”

Mi történt? Az, hogy most első (és immár egyben: utolsó) alkalommal kipróbáltunk egy kollégát, aki a későbbiekben számításba jöhetett volna mint olvasószervező. Ő kísérelte meg átigazítani az előbeszédet nyomtatott műfajra, és közben – abszolúte érthetetlen és megengedhetetlen módon – „átstilizálta” (magyarán: meghamisította) az Ön politikai mondanivalóját. Hiszen ebben az interjúban éppen arról volt szó, hogy az egyes szellemi vezetők nagyon távoli múltba vesző nézetei és az SZDSZ között nincs semmiféle kapcsolat. Ebből következően az interjú címe („Ellenzéki marxisták – az SZDSZ a paletta közepén”) is torzít, hiszen azt sugallja, hogy az SZDSZ marxista párt.

A kollégát – akitől végérvényesen elköszöntünk – nem nevezem meg, és nem kívánom följelenteni az etikai bizottságnál sem. Két okból: egyrészt, mert a feljelentés nem az én műfajom, másrészt, mert fiatalomberről van szó, és szeretnék hinni abban, hogy amit tett, nem szándékosan tette. Ami Önt persze aligha vigasztalja. De talán megérti, hogy ezt a szokatlan helyreigazítást mi itt a szerkesztőségben úgy fogjuk fel, mint önmagunkra mért nyilvános penitenciát, amivel nem csupán Önnek, hanem önmagunknak is tartozunk. És mindazoknak, akik hosszú évek óta megajándékozzák figyelmükkel ezt a műsort, vagy az éppen most 6 hónapja megjelent újságot. Tisztában vagyok vele, hogy régi hitelünket e zűrzavaros időkben megőrizni nem csekélyesség, s ilyen ügyekkel kockára tenni pedig egyenesen ostobaság. De bízom abban, hogy hallgatóink és lapunk olvasói tudják, szakmai tisztességünk nem valamiféle pártértekezleti dátumhoz kötődik, és saját hibáink nyílt elismerése nálunk gyakorlat volt már az ún. nehéz időkben is.

Kedves Kis János! A – 168 óra – bocsánatot kér Öntől.

(Mester Ákos)
főszerkesztő

Ui.: Lapunk csak az SZDSZ kongresszusa után jelenik meg, és fájlnám, ha a kongresszuson a nálunk megjelent nyilatkozata miatt saját elvarátai szemrehányást tennének Önnek. Ezért, ha szükségesnek látja levelem gyors közzétételét – akár a kongresszuson, akár más orgánumban – nincs akadálya; tegyen nyugodtan saját belátása szerint.